

Veri

Vzgoji

Omiki

SLOVENSKI UČITELJ

**Glasilo slovenskih krščanskih
učiteljskih
in katehetskih društev**

1912

Št. 12.

Letnik XIII.

SLOVENSKI UČITELJ

Vsebina:

	Stran
Delo na dunajskem kongresu za katehetiko. A. Č. — Dr. Gregorij Pečjak. (Konec.)	265
Razredni učitelj. Iv. Š. (Konec.)	270
Praktično šivanje v šoli — delo usmiljenja. M. Vider	272
Zdravo, prebavno hrano lačnemu! Trohov	274
 Katehetski vestnik:	
Katehetsko gibanje	277
Katehetske beležke	280
Zgledi	281
 Učiteljski vestnik:	
Učiteljske vesti	282
Naša zborovanja	283
Vzgoja	284
Raznoterosti	285
Slovstvo in glasba	287

Slovenski Učitelj

Glasilo slovenskih krščanskih učiteljskih
:: in katehetskih društev. ::

Last „Slomškove zveze“ in „Društva slovenskih katehetov“.

Letnik XIII.

V Ljubljani, 15. decembra 1912.

Štev. 12.

A. Čadež:

(Konec.)

Delo na dunajskem kongresu za katehetiko.

Mirno, tiho in počasi je navajal predavatelj Bergmann prizor, ki kaže, kako je prišel prerok Natan k Davidu, pa mu je jel pripovedovati o bogatinu in siromaku, ki je imel samo eno ovčico, a mu je bogatin še to vzel. Pripovedovanje je postajalo živahnije, ko je popisoval upravičeno nevoljo Davidovo, ki je izrekel obsodbo: »Kakor resnično Gospod živi, mož, ki je to storil, je sin smrti.« (2. Knjiga kraljev 12, 5.) Nadaljnji nastop Bergmannov je bil tak, da sem videl pred seboj Natana, ki z vso resnostjo, s sveto jezo in z nepopisnim glasom vikne: »In ta mož si ti!« Sledil je molk, preden je nadaljeval ter dokazoval, kako morajo enaki zgledi učinkovati na otroke ter kako je treba iz zgodbe izluščiti še druge resnice in nauke, ki so skriti v njej; tukaj n. pr. se lahko vpraša: Odkod pa vé Natan, kaj je David storil? . . . Bog je vseveden, Bog ga je razveselil . . .

Enako je pokazal ravnatelj Bergmann, kako tiči v navadnih prizorih iz Jezusovega življenja veliko več vzgojnih in poučnih momentov, kakor je na prvi pogled razvidno; seveda se mora poprej katehet sam zatopiti v dejanje, da more iz njeга pobrati tudi vse to, kar ni tako očitno.

Za zgled je navajal tako markantno, kakor bi tega ne zmožel izlepa kdo drugi, samo šest vrstic evangelista Luka (VI. 6.—12.), v katerih je govorjenje o možu s suho roko, ki mu jo je Jezus ozdravil sobotni dan. Vzgojne in poučne točke, ki jih je Bergmann poudarjal: »Pismarji in farizeji so gledali, ali bo v soboto ozdravljaj, da bi kaj našli, v čemer bi ga tožili« . . . (Hinavščina!) »Jezus je pa vedel njih misli« . . . Rekel je: »Vprašam vas, ali se sme ob sobotah dobro storiti, ali hudo?« . . . Ko je bil siromak ozdravljen, so se pa med seboj pogovarjali, kaj bi Jezusu storili« . . . (Primeri s sovražniki Kristusovimi današnjih dni.)

Pomudil sem se malo bolj pri tej stvari radi tega, ker je res, kar je očitno Bergmann, da zgodbe sv. pisma premalo izrabljamo za vzgojo, da premalo globoko posezamo vanje. Vzrok temu seveda nismo samo mi, ampak učna uprava, ki nam je za verstveni pouk premalo ur odmerila.

Teze, ki smo jih po kratkem utemeljevanju sprejeli, se glase:

1. Svetopisemske zgodbe so za verstveni pouk in za verstveno vzgojo neobhodno potrebno sredstvo.

2. Iz učne knjige naj se ne izpusti nobena bistvena zgodba božjega zveličavnega dela. Kristus je in naj bo tudi v knjigi središče novega in starega zakona. (Per ipsum omnia, sine ipso nihil!)

3. Pripovedovanje v zgodbah naj se kolikormoč naslanja na besedilo sv. pisma.

4. Zgodbe sv. pisma za srednjo in višjo skupino naj vsebujejo učno in berilno snov.

Glede metode velja isto, kar sem že zgoraj omenjal.

Dokončni verstveni pouk.

V posebni seji je bil razgovor, kaj naj bi se dalo v roke učencem ponavljalnih, nadaljevalnih in drugih enakih šol kot navodilo za življenje. Prof. Göttler je nasvetoval, da bi bilo najbolj primerno, če bi si učenci glavne misli sprti zaznamenovali v beležnico (Merkheft), kar bi se pa iz raznih vzrokov v praksi gotovo ne obneslo. Raditega je bila sprejeta teza: »Kjer tega ni moč izvesti, je želeti, da se uvede tiskana knjižica (Merkbüchlein), ki naj bi vsebovala jedro vseh predavanj bolj za stalen spomin, nego za memoriranje. Ta knjižica naj se pridene h katekizmu.

Razno.

Preobširno bi bilo, ako bi hotel natančneje poročati še o debatah glede molitvenika, pesmarice, glede mladinskih spisov, katehetskih časopisov in katehetske literature sploh. Omenjam še samo to, da se bo vsled soglasnega sklepa oskrbela knjiga »Voditelj v katehetski literaturi«, ki jo bo vsako leto dopolnjeval »Ein katechetischer Jahresbericht«. Za znanstvene namene pa se je priporočilo, da se izda knjiga: »Bibliographisches Jahrbuch der katechetischen Literatur«, ki bi označila kratko vsebino katehetskih del ter ocene, ki so jih listi o njih priobčili.

Profesure za katehetiko.

Zadnje zborovanje je dalo katehetskemu kongresu krono z burno odobravanjem, soglasno sprejetim sklepom, ki se glasi:

1. »Nujno je želeti, da se na vseh bogoslovnih učiliščih ustanove profesure za katehetiko.« Referat o tem vprašanju je imel dr. Ant. Weber, profesor na visoki šoli v Dillingenu. Poudarjal je: »Potrebujemo mož, ki se bodo popolnoma posvetili katehетики. Navadno velja povsod katehetika kot stranska panoga kakega drugega predmeta; dogaja se tudi, da docenti nimajo niti praktične vaje in izkušnje in se predavanja vrše ob temelju kake znanstvene knjige. Če hočemo, da bodo docenti za katehetiko in pedagogiko res izborni strokovnjaki, učenjaki in praktiki, je najprej potrebno, da bodo prosti drugih predmetov . . .«

Kaj naj bo naloga bodočih profesorjev za katehetiko in pedagogiko?

Ne samo docirati, ampak tudi vzorno katehizovati, to naj bi se zahtevalo od novih profesorjev. Nihče pa ne more dati, česar sam nima, česar sam ne umeva. Teorijo mora ilustrovati praksa. Nikjer ne nastavijo človeka za učitelja glasbe, če ne zna poleg teorije tudi glasbe proizvajati, muzicirati. Zato pa je bila sprejeta teza:

2. »S profesuro za katehetiko naj bo združena tudi vadnica. Dokler pa se to ne da izvesti, naj se dá bogoslovcem prilika, da bodo mogli imeti hospitacije na javnih šolah.« — Ker bi bil profesor katehetike vsled dela na vadnici preobložen, se je sprejel še dodatek k zgorajšnji tezi: »Profesorju naj bo dodeljen asistent.« (Prva profesura za katehetiko je bila otvorena v Monakovem pred par leti; poverjena je profesorju dr. Göttlerju, ki ima že tudi asistenta. Praktične kateheze ima na neki vadnici, ki pa menda še ni špeciuelno za to ustanovljena.)

Nadaljnji predlogi, ki so bili še sprejeti:

3. »Poleg predavanja naj se bodoči profesorji za katehetiko trudijo, da bodo dvignili svojo stroko do znanstvene višine.

4. Bodočim profesorjem za katehetiko naj se razen pedagogike ne poverja noben drug predmet.«

Sklepno zborovanje.

Kanonik Kundi je v končnem nagovoru še enkrat izražal veselje, da se je kongres tako vsestransko izborno obnesel. Edina napaka je bila v tem, da je delo bilo preobširno in da marsikaj ni bilo moč tako na globoko predelati, kot bi bilo želeli. Lep uspeh se obeta že raditega, ker je bila udeležba tako nepričakovano številna; drug zelo pomemben uspeh je pa tudi v tem, ker je načelnik naučne uprave sam obljubil, da se bodo vpoštevali vsi sklepi kongresa. Predsednik Kundi je tudi razglasil, da bo čez tri leta sklican drugi kongres, najbrž v Würzburgu; pripravljalno delo se je poverilo katehetskemu društvu v Monakovem.

Dr. Gregorij Pečjak:

Odsek za srednje šole.

Zanimive so bile razprave v drugem odseku, ki se je posvetoval o srednji šoli, pred vsem o gimnaziji. Kako naj se tvarina porazdeli po pozameznih razredih in kako naj se sestavijo učne knjige, to sta bili vodilni vprašanji.

Nižja gimnazija.

Dr. Kisser (Bonn) je razpravljajal o katekizmu in liturgiki. Izvajal je, da je treba mesto teh dveh knjig sestaviti čisto nove knjige. Za prvo šolo naj se priredi knjiga, ki bo primerna stopnji srednješole (ne s katekizmovimi vprašanji), in liturgični pouk naj bo z vsebino organično zdru-

žen. Za drugo šolo naj bo druga knjiga, ki bo enako nadaljevala in dovršila vso snov sedanjega katekizma. Liturgični pouk naj se — kolikor ga ni mogoče podati že v sporedu druge veroučne knjige — poda v posebni knjigi, ali pa na koncu druge knjige. Katekizem naj se z gimnazije odpravi, ker z njim ni mogoče doseči uspehov. Z njim namreč ni več lahko mogoče vzbuditi dovolj zanimanja in zato tudi ne dovolj ljubezni za versko življenje. Že to, da ima učenec pred seboj vedno isto knjigo, ga od vsebine odbija; vrhutega katekizem ne uvažuje duševnega razvoja srednje šole.

Dr. Waldegger (Inomost) je ostro poudarjal, da katekizem mora ostati zavoljo velike avtoritete in zato, da se bistveno potrebni nauki globoko ukoreninijo. Dr. Levičnik je njegov ugovor podrl s tem, da bo katekizmovs vsebina ostala tudi v novih knjigah; glavne resnice se bodo ohranile tudi, kar največ možno, z istimi besedami. Le sistem bo nov. Pri glasovanju je bila velika večina za odpravo katekizma.

Ko smo se veselili tega sklepa, smo pa zvedeli, da so v prvem odseku ljudskošolski katehetje tudi sklepali proti katekizmu, da mora priti na vrsto v sedanji obliki še le v višjih razredih. Mi smo ga odpravljali, češ da se preveč ponavlja, a ljudskošolski katehetje so ravno to ponavljanje omejili. Stvar izgleda na prvi videz še bolj nerodna, če uvažujemo, da bi po novem sklepu v gimnazijo prihajali učenci, ki vsega katekizma niti enkrat ne bodo dovolj dovršili.

Vendar pa ni popravljaj svojega sklepa ne prvi, ne drugi odsek, kar se mi zdi tudi prav. Zakaj katekizem za srednješolce ni primeren, tudi če bi ga učencem ne omrzila naveličanost; a v resnici bo tudi po novi uredbi vsak učenec v ljudski šoli nosil katekizem povprečno dve do tri leta. Če kdo pride v prvo šolo brez dovršenega katekizma, tudi ni nobeno zlo: saj se bo v gimnaziji učil iste stvarine, le v bolj primerni obliki.

Ali so katehetje za ljudsko šolo prav ukrenili, meni ne gre sodba. Gotovo pa je, da njim ni treba svojega sklepa umikati zavoljo srednje šole; imeti morajo pred očmi velike množice vernikov, ki ne gredo v srednje šole.

Drugi referent, prof. dr. Waldegger (iz Inomosta), je predaval, kako naj se obravnava stari zakon, ki mu je zdaj namenjen le en semester v tretji šoli. Poudarjal je, da je treba dati »zgodovino razodetja božjega«, ne pa »biblične zgodovine«. Antiteza, ki jo je umetno ustvarjal, je sicer napačna, a mož ni tako hudo mislil, kakor se antiteza glasi. Razvijal je namreč prav, naj se biblične zgodbe tako izberejo in podavajo, da bo mladina čutila, kako je Bog človeštvo vodil do Kristusa. Predaleč je šel dr. Waldegger v tem, ko je zahteval, naj se celo sveti tekst »notranje predela ali obdela«, da bo izrazil to, kar je napovedano v nadpisih. Po pravici so katehetje izražali resne pomisleke proti temu početju.

Tretji referent, prof. Siebengartner (iz Monakovega) je govoril o novem zakonu, in sam poudarjal kar najostreje, da je njegov nazor diametralno nasproten prejšnjemu: učna snov naj bo tesno naslonjena na

sveto pismo in brez umetnih razdelitev. Njegovemu načrtu smo soglasno pritrdili. Tudi dr. Waldegger se je pridružil, češ, da je za novi zakon to lahko mogoče, dočim bi ne bilo mogoče za stari zakon.

Naše slovensko stališče o veroučnih knjigah za nižjo gimnazijo. Katekizma, ki so ga avstrijski škofje naročili tudi za srednje šole, mi sami ne smemo odkloniti in zato tudi knjig namesto njega ne sestavljamo; če bo pa dunajska zveza dobila dovoljenje za izpremembo, bomo tudi mi knjige takoj priredili. Knjige za 3. in 4. razred pa še niso zastarele.

Višja gimnazija.

Dasi imamo Slovenci knjige za vse razrede višje gimnazije pravkar že dovršene, smo se vendar po pravici zanimali, če se bodo tuji katehetje kaj približali našim nazorom, ali če bodo vedeli nasvetovati še kaj drugega, boljšega. Avstrijski Nemci imajo doslej sledeči načrt, ki so ga tudi na kongresu še ohranili:

Za V. razred: fundamentalna dogmatika.

Za VI. razred: specialna dogmatika.

Za VII. razred: moralka.

Za VIII. razred: cerkvena zgodovina.

V referatih za V. in VI. razred nisem opazil bistvenega napredka od sedanjih nemških knjig.

Za VII. razred pa je krasno poročal dr. Seipel (iz Solnoграда), mož, ki uživa med kateheti veliko spoštovanje. Proti dosedanjim nemškim knjigam je poudarjal, da morajo biti osnovni nauki moralke temeljiti, naj se sploh splošni del jemlje obširno, posebni del pa bolj kurzorično; kaže naj se prednost katoliške moralke pred nasprotnimi poizkusi. Govornik je dajal načela, kakšen bodi pouk, in potem je dal osnutek, kakšna naj bo knjiga. Naša katoliška etika je spisana popolnoma po njegovih načelih! Čudno, kako se moreta dva tujca tako strinjati. Da bi se pač našel med Nemci tudi mož, ki bi še za 5. in 6. razred prišel do naših načel, vsaj do glavnega: temelj naj bo globok!

Jako premišljeno je dr. Rauschen (iz Bonna) predaval o učni knjigi za cerkveno zgodovino. Naša knjiga ni daleč od njegovega vzora, a tudi razliko je dr. Medved v diskusiji dobro branil.

Dr. Hoffmann (iz Monakovega) je preiskoval, kakšna razdelitev bi bila za višjo gimnazijo najprimernejša, in je — temeljito podiral vrsto prejšnjih referentov. Jako naravno je videti, kar je zahteval: V peti šoli naj se uči zgodovina, ker za temeljito apologetiko dijak še ni zrel; v šesti šoli naj se uči dogmatika, v sedmi moralka, v osmi apologetika. Nastopili so mnogi zagovorniki »avstrijske« razdelitve, a nismo se mogli obraniti misli, da ima »nemški« načrt tudi velike prednosti. Zmagoslavno je Monakovec zaključil, da bomo še prišli do njegovega naziranja.

Ali ne bi kazalo tudi slovenske knjige preurediti po »nemškem« načrtu? — Nikakor. Mislim sicer, da je »nemška« razdelitev boljša ko

»avstrijska«, a mi Slovenci smo se ognili »avstrijske« in »nemške« slabosti. Za razmere katoliških srednješolcev v Nemčiji je morda njih razdelitev boljša kot »avstrijska«, toda gotovo je to velika slabost, da se dijak uči verouka tri leta brez globokega temelja; zdi se mi tudi, da ne znajo prav ceniti, koliko je vredno to, da dijak gleda sveto Cerkev zadnje leto v zrelejši sodbi; apologetike dijaku ne manjka, saj jo katehet lahko da, kjer je ravno treba. Vrhutega so pri nas dijaki izpostavljeni tako hudim protiverskim vplivom, da bi skoraj vsak do osme šole vero že izgubil, če poprej v temelju ne bi dobil pomoči. Glavni argument proti avstrijsko-nemškemu načrtu velja samo nemškim knjigam. Slovenci smo ravno v tem načrt izpremenili, da dajemo v peti šoli samo lahki zgodovinski dokaz, v šesti pa šele globlji fundament, in sicer veliko globlje kot Nemci. To sem tudi na dunajskem zborovanju omenjal in obenem poudarjal, kako je treba o temelju vere razlagati počasi, vsestransko, z velikim trudom. Neki gospod, ki je Nemcem sestavil take knjige, ki so našim slovenskim najmanj podobne, se je zgražal, da sem ga moral tolažiti, naj dočaka konca mojih besed. Sklenil sem: »Čemu obilica naukov brez vere, in kaj je dijak na škodi, če ve malo manj podrobnosti pa ima globok temelj in z njim vero?« Tudi nepočakljivi gospod je nato molčal.

Veliko koristi pričakujemo od dunajskega kongresa, če se dobro posreči »Metodika verouka za srednje šole«. Pripravlja jo dunajski katehet dr. Krebs. V diskusiji o tej knjigi je dr. Levičnik zahteval, da naj se pred definitivnim natiskom pomnoži poprej le kot rokopis, in naj se razpošlje katehetom v presojo in izpopolnitev. Seveda bo prireditelj imel s tem velike težave in ne čudimo se, da so se Dunajčani branili; ker je pa pri glasovanju dr. Levičnik dobil veliko večino, se bo njegovi želji ustreglo. Slovenski katehetje skrbimo, da bomo v pregled poslano knjigo res dobro pregledali in tudi za naše razmere prilagodili.

Ker ni mogoče poročati vseh podrobnosti, moram vsaj splošno izraziti, da smo prirediteljem dunajskega kongresa prav hvaležni. Videli in slišali smo mnogo vrlih in delavnih mož, katerih zgled nas je budil k novi delavnosti.

Piše Iv. Š.:

(Konec.)

Razredni učitelj.

Pisanje.

Smoter: »Učenci naj si prisvoje razločen in prikupljiv rokopis ter pisavo, običajno v obrtnem življenju.« To je tedaj naloga ljudske šole. Kako jo je izvršiti, oziroma, kako se je učitelju-razredniku pripravljati na ta predmet, ki ga sedanja šola ne goji s tisto vnemo, kakor se je gojil v takozvani stari šoli, ki je glede uspehov v pisavi prekosila marsikatero današnjo šolo, kakor nam priča pisava starih

ljudi. V stari šoli je vladal namreč trializem: branje, pisanje, računstvo. Skoraj ves čas in večidel poučevanja je bil posvečen le navedenim trem predmetom in v nekem zmislu je tu na mestu nemški pregovor: In der Beschränkung zeigt sich die Kunst. In sedanja šola! Skoraj bi lahko rekeli, da ne ustreza v polnem obsegu zgoraj navedeni zahtevi. Vzrokov je pač mnogo. Prenapolnjene šole, neprimerne šolske klopi, slab šolski obisk in — kardinalni vzrok: učitelj smatra dostikrat ure pisanja za — oddihljaj! Tu je tedaj vozelj, ki ga je treba razvozljati . . .

Ker je ta predmet za življenje tako važen, se je treba nanj pre-mišljeno pripravljati in pouk vztrajno in dosledno voditi. V čem pa naj bo priprava na pisanje? Priprava je dvojna: splošna in posebna. Podrobni načrt za vse leto je splošna priprava, priprava za posamezne ure, pa posebna. V splošni pripravi t. j. v podrobnem učnem načrtu se je ravnati po pedagoškem pravilu: od lažjega — do težjega, in je temu primerno razdeliti vso snov. Enako je treba ravnati v posebnih pripravah za posamezne lepopisne ure. Ni pa dovolj, da se učitelj pripravi na pisanje le na ta način, da si določi posamezno črko ali kako drugo snov, ki jo preštudira v bistvu in v vseh sestavinah, ampak ozirati se mora pri tej pripravi tudi na posamezne učence in na vse njih napake. Učitelj mora dobro vedeti, kateri izmed učencev ne pišejo pravilno črke r, kateri ne drže pravilno peresnika, kateri ne znajo pravilno sedeti pri pisanju itd. — Prav bi bilo, ko bi imel vsak učitelj poleg kataloga še en zapisnik, ki bi vanj pisal karakteristiko posameznih učencev. Pred vsako pripravo bi jo prebral in si v »Dnevnik« zabeležil, na kaj in na katere učence hoče biti posebno pozoren. — Pa še na nekaj ne smemo pozabiti pri pisanju, namreč na orodje (zvezki, peresa držala, črnilo, klopi). V najnižji skupini naj bodo zvezki četverorižni, v srednji enorižni, v najvišji pa brezrižni. Popir pa mora biti gladek, da pero lahko teče in se ne zadira. Peresa naj ne bodo ne preveč ostro-koničasta, pa tudi ne pretrda. Držala ne smejo biti prekratka, pa tudi ne prešibka. Pisava ne more biti lepa, če je črnilo prevedeno, ali pa pregosto, da se vse črke razmažejo. Kaj dobro črnilo se napravi iz sipe Melanin, ki se kupi pri Leopold Müllerju (Chemische Produkte) v Berolinu Nr. 39. Rävener-Strasse 4. Klopi morajo biti primerne telesni velikosti in obsežnosti. Res, da je uspeh največ odvisen od dobre volje učenčeve, vendar ima pri tem tudi klop, ki bi ne smela nuditi nikake ovire, svoj delež.

Pri pisanju je treba še gledati na sedenje. Čudni in mučni prizori se nudijo včasih človeku, ko pride v razred, kadar otroci pišejo. Nekateri drže peresnike, kakor bi kazali fige, drugi se drže, kakor bi bili grbasti, tretji sede s prekrizanimi nogami itd. Prav res, nevarnost za zdravje otrok, ki smo zanje odgovorni. Sede naj pokoncu, držeči noge navpično na tla, nagnjeni naj bodo nekoliko naprej, a upreti se smejo zgolj na roki, ki sta naslonjeni na klopi. Prsti morajo biti stegnjeni; peresnik je treba držati visoko gori, roka pa naj teče zgolj po mezincu. Vsega tega se morajo otroci navaditi že v I. razredu in je na to strogo gledati po

vseh oddelkih in letnikih. Le vztrajnost in doslednost vodita do smotra. — Preidem k pisanju samemu. Na vsaki šoli je stremiti po enotni pisavi. Podlaga enotni pisavi so črke v Abecedniku. Črke, kakršne so v Abecedniku, naj bi bile na stenskih tablah po vseh razredih. To učilo si napravi prav lahko učiteljstvo samo. Pri pisanju posameznih črk se mora vedno poudarjati in opozarjati na njeno karakteristiko. Vse okraske in priveske je opuščati. V pisani besedi se mora vsaka črka takoj poznati po svojih značilnih potezah. Vedno pa se zavedaj učitelj, da mora biti predvsem njegova pisava na tabli zgledna in vzorna.¹ Tudi ni dovolj črko napisati na tablo in reči: Pišite! Črko je pogledati, razstaviti v sestavine ter sestavine vaditi najprej na šolski tabli, nato šele v zvezkih. Pišejo pa naj prav mnogo v taktu, ki duha poživi in vzdrži disciplino. Kakor sestavine, tako naj se vadijo posamezne črke najprej na tabli; učenci sami naj presojujejo in kritikujejo, šele nato pišejo v zvezke. Učitelj opazuje in takoj izvršuje korekturo na šolski tabli. Zvezke pregleda po vsaki vaji in pisavo ocenjuje; red, ki ga zapiše, nikakor še ni merodajen za šolsko naznanilo. Ozirati se je treba tudi na to, kako piše učenec v spisovnicah. — Kakor pri drugih predmetih, naj bi se učitelj tudi tu potrudil, da bo pouk koncentričen: ozira se lahko na zemljepisne ali zgodovinske podatke; včasih se lahko vpošteva tudi vzgojna in moralna stran, vendar se je varovati, da se primerna meja ne prekorači.

Mar. Vider:

Praktično šivanje v šoli — delo usmiljenja.

Uoži se splošno, da gospodinje največ izmečejo pri gospodinjstvu za obleko. Vzrok, ker ne znajo same lično šivati.

Mnogo se premišlja in predlaga, kako bi se izlahka priučila dekleta že v šoli za življenje najkoristnejšega šivanja. A predvsem treba skrbeti, da bodo deklice veliko šivale z rokami — ne na stroj. (Kdaj na stroj, o tem pozneje.) Pri gospodinjškem odseku niso celo odrasla

¹ Vzorna bodi njegova pisava zlasti tudi na šolskih naznanilih. Šolska naznanila sprejemajo starši in otroci večinoma z večjo pozornostjo, nego bi človek pričakoval. Pretehtavajo seveda predvsem rede in napredek, a nehote jim sili v oči tudi pisava učiteljeva. Zdi se, da je radi tega umestna sledeča opazka: Pisava razrednega učitelja naj bo taka, kakršna se sme in mora pričakovati od tistega, ki sam druge poučuje v pisju in lepispisju. Naj se ne vrže ta opazka med sitnarije, ampak smatra naj se za resno. Povsod se podčrtava ono važno reklo, ki pravi, da z g l e d v l e č e. Naj vleče zgled tudi tukaj; naj se učitelj potruži na vso moč, da bodo pisarije, ki jih da od svojih rok v roke otrok, lepe, snažne, v z o r n e. Pisava na šolskih naznanilih naj bo taka, da bo otrokom vzor. Komur ni dana prožna, spretna in prikupljiva pisava, si pač ne more pomagati; lepispisnopravilna pa mora biti vsaj na šolskih naznanilih, ker drugače bi se učitelju lahko oponašala zanikarnost, površnost in malomarnost. Posamezni razredniki se celo tako potrudijo, da se poslužujejo pri nadpisu v šolskih naznanilih okrogle pisave. Hvalevredno; a primernejša in namenu bolj ustrezajoča je navadna pisava. — Tudi o podpisu veljajo iste opazke. Ali ni smešno, če se pokaže tujemu človeku naznanilo, a niti zamotanega podpisa razvozljati ne zna!

dekleta znale napraviti vozla koncu niti, ne šivanke držati. Gotovo si misli kdo: No, naučile so se pri odseku. A temu ni tako. Vstopile so menda z upanjem, da bodo v dveh mesecih izurjene šivilje. Pa starejši človek je bolj neokreten in nima vztrajnosti; tako se je godilo tudi zgoraj omenjenim dekletom. Vztrajnosti niso imele, da bi se priučile vsaj malo ličnemu ubodu, kaj šele šivu. Sramovale so se tudi, da bi prinesle raztrgano domačo obleko ter se praktično naučile krpati. Vse navduševanje ni izdalo. Uspeh jim je bil prepočasen; zato so izgubile pogum in vztrajnost. Pri šivanju pa je treba vaje in zopet vaje. Le potem postanejo dekleta zmožne lično šivati in krpati domači družini. Take deklice bodo kot poznejše gospodinje raje same šivale družini, raztrgano hitro zakrpale in tako varčevale denar.

Pa se potoži: Koliko pregodrnjajo nekateri starši, kadar zahteva učiteljica, da prinesó otroci blago, da sešijejo zahtevani kos. Nekateri se upirajo kupiti, drugim ni všeč velikost izdelka, če delajo vse deklice enako velikost kosa.

Res, uboga učiteljica! Kako je potrta, ko mora marsikatero grenko preslišati po tolikem trudu! Toda pogum! Delo bo prineslo obilo blagoslova. Le nadaljevati, samo nekoliko drugače, pa bo veliko ter različnega šivanja, staršem pa ne bo treba kupovati blaga. Kako to?

Koliko otrok je revčkov na šoli, ki nimajo pozimi gorkega oblačilca. Prezebajo po dolgi poti v šolo. Ta deček ima same zgornje tanke ogoljene hlačice; jopič je že raztrgan. Ona deklica ima samo zgornjo tanko krilce, pod zgornjo jopo pa nima srajčice. — Vem, učiteljica ima občutljivo srce. Njeno materinsko srce se topi ob tem pogledu. Otroci se ji smilijo. Rada bi vsem kupila gorke obleko, če bi imela dosti sredstev. Toda lahko jim postane usmiljena mati. Poprosi naj dekleta Marijine družbe, da iz vsake vasi po ena ali dve nabirata milodare za uboge šolarje. Da ljudje raje dajo, naj ima vsaka prosilka potrdilo šolskega vodstva, ki obenem služi za beležnico darov in imen darovalcev. Preje se pa pojasni — n. pr. pri shodu Marijine družbe — kako dobro je izvrševati telesna dela usmiljenja.

Tako deklice lahko sešijejo veliko različne obleke. Tudi šolskim deklicam — malim šiviljam — se poprej razloži pomen delati za bližnjega, obudi usmiljenje do bližnjega in napove obilen blagoslov. Kako urno se bodo gibale te ročice! Veselo jih bo gledati. Vsak dan, pred in po šoli, in tudi šole prost dan bodo z veseljem prihitele prosit, da se jim pokaže, kako dalje šivati. Poudarjati je, da se mora tudi za revčke prav lično izdelavati. Otroška ličeca bodo veselja gorela, če se pohvali njih delo in pristavi, da je tudi Jezuščku zelo všeč njih trud. — Polagoma se deklice privadijo, da že same vedo, kako dalje šivati. Tudi se ne sramujejo prinesiti raztrganih domačih oblačil, da jih v šoli zakrpajo. Seveda učiteljica mora sebe najprvo izuriti, da zna lepo krpati. To je tudi njena dolžnost. Truda je pač veliko, a brez požrtvovalnosti ni nikjer uspeha.

Če so si pridobile deklice vsakdanje šole že dokaj ročnosti in so že precej izurjene v šivanju, potem šele bi bilo umestno vaditi jih na stroj,

osobito v ponavljalni šoli. Le to je križ, ker sedanje število ur ne zadostuje. Učiteljica naj se žrtvuje in doda vsakemu četrtku še eno uro. Tako bi se vsak drugi četrtek šivalo dve uri na stroj; v dveh urah se pa že nekaj doseže. Vsak prvi četrtek bi bil pa eno uro pouk o gospodinjstvu.

Kdaj razdeliti narejeno obleko? Najlepše je, da se v ta namen priredi božičnica s kratko otroško igro. Oj, koliko veselja med otroci in še več gínjenja med roditelji! Največ iskrenega veselja pa uživajo oni, ki so k temu kaj pripomogli. Čez vse srečna je gotovo tudi učiteljica, ki matersko skrbi za svoje šolarčke.

Lahko je nabrati celo toliko milodarov, da poleg revnih šolarjev dobe tudi ostali šolarji malo darilce, n. pr. nekaj peciva in drugih takih malenkosti. Za božičnico naj se sprejme hvaležno vsak še tako majhen dar; tudi 10 vinarjev. Fara ima veliko glav. Nekaj se le nabere. Vnaprej se pove, da bo vstopnina k božičnici brezplačna. Ljudje še raje prispevajo. Oni, ki bolj globoko posežejo v žep, dobe prednje sedeže, oziroma vrste.

Poreče kdo, da ni mogoče vsega izvršiti, ker morajo izprva v vsakem šolskem letu naplesti po par nogavic.

Je, je mogoče. Bož blagoslovi trud! Le nekaj dobre volje, požrtvovalnosti in vztrajnosti je treba; seveda ne manjka tudi neprilik ali celo nasprotovanja.

V Preski so izdelale šolarice drugega razreda za zadnjo božičnico 66 kosov, poprej pa 88 kosov. Zadnja božičnica je bila na Svetih treh kraljev dan.

Najprej je morala vsaka deklica izgotoviti dvoje nogavic. Višja skupina je napravila moške nogavice v treh tednih; nižja skupina ženske nogavice do Vseh svetih. Nogavice so bile za odrasle. Potem so pa hitele male ročice šivati — a na roke. Tako so bile ročne in spretno, da je bil narejen kos v nekaj dneh. Nekatere so se tako izurile, da so letos že skoro same izdelovale. Napravile so: deške in dekliške srajce in hlače, pa tudi kako krilce je bilo vmes. Umevno, da jim je enako urno in spretno šlo tudi krpanje domače obleke izpod rok.

K sklepu samo še to-le: Ne učimo otrôk samo za šolo, temveč za življenje: za praktično življenje, in z nabiranjem dobrih del usmiljenja — za večno življenje!

Trohov:

Zdravo, prebavno hrano lačnemu!

a pravilno hranitev je potrebno, da je človek lačen in da dobi zdravo hrano. Napačna je sodba, da postane človek močan vsled tega, če veliko jé. Preobilna hrana moti in kvari organizem in zmanjšuje njega delomožnost. Zdrava hrana, ki jo lačen užiješ, ti dobro diši in izborno tekne. »Čim več, tem bolje« ne velja pri hranitvi — še manj pri hranitvi z duševno hrano, pri učenju. Duševna jakost ne raste vzporedno z množino učne

tvarine, ki jo kdo hoče natlačiti v duševna predala. Nasprotno. Posledica takega preobloženja je, da se stalno potare duševno zdravje, da oslabi notranja delomožnost. Le to, kar se v duši prebavi, daje pravo moč, neprebavljena hrana pa se človeku pristudi. Resnica, ki jo sprejme človek vase samo kot besedno znanje, napravi morda pri izkušnji znak pravega znanja, za življenje pa nima obstanka in veljave.

Novejše katehetsko gibanje stremi za tem, da bi se vse verstvene resnice otrokom podajale kot zdrava, tečna hrana, da bi se vtisnile globoko v srca mladih vernikov. Učbena pot, ki si jo laste Monakovci, a je v resnici svetovna last, — imenujemo jo psihološka učba — ima v tem oziru veliko prednost in veliko predpravo, kajti ta učbena pot vzbuja zanimanje, nudi učno snov v nazorni, živi, enotni obliki, ter poleg umevanja neguje tudi praktično vajo. Psihološka metoda posnema, — da se poslužim primere — modro, nežnočutečo mater, ki z veliko skrbljivostjo pripravlja jedi, da so okusne, ki pogrinja mizo s čistim prtom ter deli otročičem primerno jed v toliki skledici, da uprav zadostuje njihovi potrebi; skrbi pa tudi, da lepo jedo, da ne hlastajo, ampak da ne prevročo jed dobro prežvečijo in počasi zaužijejo.

Ni pa še dosti, ako je miza lepo pogrnjena, jed primerno izbrana in dobro prežvečena, ako otrok ne čuti lakote in potrebe. Ako tega ni, potem jed ne bo prav dobro teknila. Prava lakota prebavi tudi bolj težke jedi. Ako se katehetu posreči, da obudi v dušah verstveno žejo in lakoto, potem bo tudi bolj suha kateheza, bolj medla pridiga teknila in koristila; dobro pripravljena kateheza, skrbno osoljena in začinjena pridiga bo potem sprejeta s podvojeno slastjo.

Je pa tudi še razloček med golim zanimanjem za verstveno snov in med verstveno potrebo. Kaj naj storimo, da bo duša z iskrenim hrepenenjem sprejemala drobtinice božjega razodenja, da jih bo zase predelala ter pretvorila v življenje? Kako vzbujati verstveno potrebo?

V normalnih razmerah je skrito v vsaki otroški duši hrepenenje po Bogu in po združenju z Bogom. Ta duševna zmožnost pa potrebuje nekega sunka, nekega giba, ki jo sproži, in vaje, ki ji da gibčnost in prožnost. Glasbena nadarjenost se zgane, ko zadoni godalo, obenem se pa obudi hrepenenje, da se ta nadarjenost tudi izkaže; čimveč vaje, tembolj se razvije. — Verstveno čutenje otrok bi se moralo normalnim potom tudi razvijati in utrjati ob verstvenem okolišču. Ako gre n. pr. otrok s svojim pobožnim očetom k sv. maši, pa poklekne z njim vred pred presveto Rešnje Telo ter vidi, kako verskogoreče upira oče svoje oči na v monštranci skritega Zveličarja, — ali ne bo ta prizor prevzel nežno otroško dušo? Ali ne bo otrok čutil, da mora biti tu nekaj čudovitega, skrivnostnega, božjega? Ali ne bo zahrepenelo njegovo srce, izvedeti, zakaj je oče tako nepremično zrl v lepo monštranco, zakaj je tako goreče molil? Ali ne bo iskal prilike, da po očetovem zgledu tudi sam pokaže isto gorečnost in pobožnost, ko se mu je dopovedalo, kdo je pričujoč v monštranci? Ta primera mi daje povod, da konštatiram, kako neizmerno

koristno je, če hodijo otroci skupno s svojimi dobrimi starši k sveti maši in k službi božji sploh, če poleg njih sede, oziroma stoje ali kleče. Zgled staršev, ki so z vnemo in iskreno pobožnostjo pri sv. maši, bo zapustil v otroški duši globoke in trajne vtise. — Ako pa so otroci sami sebi prepuščeni, brez nadzorstva, četudi na posebnem prostoru pred presvetim Rešnjim Telesom, ako je med njimi nekako posili nadzorovalna oseba, ki od nje otroci nimajo drugega, nego kak oster pogled, tedaj se jim ne bo izlepa vzbudil verstveni čut, temveč se jim bo šele zamoril. Ako bi torej bilo moč pripraviti starše, da bi imeli otroke pri sv. maši poleg sebe, ako bi bili starši tudi res zglednopobožni, bi to odvagalo vso drugo posebno mladinsko službo božjo, bi ne bilo treba boljšega želeti.

Idealno lepo bi bilo, če bi se verstvena potreba otrok netila, gojila in krepila s pobožnim okoliščem v družini in v šoli. Žal, da večkrat tega ni. Dušni pastir mora skrbeti, da poišče in da kako nadomestilo če drugje ne, pa pri verstvenem pouku v šoli. Kaj naj torej stori katehet, da vzbudi verstveno potrebo in da jo potem nasiti s tečno hrano?

Čisto preprosto sredstvo bi bilo, če bi poizkusil z lakotjo; žal, da duševne potrebe ne delajo takega nasilja, kot telesna lakota, žeja, slabost in utrujenost. Stradanje verstvene hrane bi povzročilo prej, da bi verstveno življenje, ki se je jelo šele razvijati, zamrlo, nego da bi se verstvena potreba poživila. Da bi samo učenje katekizma imelo poseben vpliv na verstvene potrebe, ne moremo trditi, ker potem bi morali vsi šolski otroci imeti hrepenenje po Bogu in po združenju z Bogom. Še celo veselje do učenja in naklonjenost do kateheta ni vselej znamenje veselja do verstva in do krščanskega življenja.

Kaj naj bi se torej nasvetovalo kot pomoček, da se vzbudi verstvena potreba? Dr. B. Strehler (Katech. Blätter 1912, št. 7) pravi: Svete zgodbe, zlasti zgodbe iz Jezusovega življenja, kajti verstveni ideali užigajo verstvene misli in čuvstva. — Pobožno prejetje sv. zakramentov, ker zakramenta sv. pokore in presv. Rešnjega Telesa dajeta srčno zadovoljnost, notranje veselje, milost in moč v izkušnjah. Hrepenenje po tej stalni notranji sreči, ki je svet ne more dati, je treba vedno netiti in gojiti. Dober, pobožen in srečen biti, to so tri reči, ki se ne dajo ločiti, kar je treba mladini pogostokrat ponavljati. — Odločilen vpliv pri tem ima gotovo, kakor pri vzgoji sploh, osebnost kateheta. Katehet naj se izogne pri verstvenem pouku vsega, kar bi utegnilo motiti verstveno čuvstvo otrokovo. N. pr.: Černost, indiferentno obnašanje, nasilno ravnanje, divje kričanje, prestrogo kaznovanje itd. Prva skrb naj mu bo, da vlije otrokom s poukom tudi pravo pobožnost v srce, zato pa naj sam sveto in pobožno živi, da bo tudi v otrocih zbudil hrepenenje po istih čednostih. Le kdor je sam žejen in lačen pravičnosti, bo zbujal tudi v mladini verstveno potrebo ter tej potrebi pre-skrbel tudi tečne in zdrave hrane.

Katehetski vestnik.

Katehetsko gibanje.

Občni zbor »Društva slovenskih katehetov«. Z redno mesečno konferenco, ki je bila 6. novembra, smo združili tudi letošnji občni zbor. Predsednik prof. A. Kržič je po kratkem pozdravu omenjal velevažni katehetski kongres na Dunaju, ki bo imel gotovo dalekosežne posledice. Društvo naše je bilo častno zastopano. Obžaloval pa je, da se »Društvo slovenskih katehetov« nazunaj ne more kaj prida razviti in razširiti. Želeti je, da bi se o katehetskih predavanjih, v kolikor se vrše pri dekanijških konferencah, poročalo vodstvu katehetskega društva in da bi se referati, če so splošne važnosti, objavljali v »Slov. Učitelju«.

Blagajničar prof. J. Mlakar je naznanil navzočim, kakšno je denarno stanje katehetskega društva.

Tajnik A. Čadež je sporočal: Katehetsko društvo je imelo v pretečenem poslovnem letu redne mesečne seje. (Odkar obstoji naše društvo, smo zborovali 44 krat.) Pri konferencah preteklega leta smo se posvetovali večinoma o katehezah za pripravo za prvo spoved in sv. obhajilo. Upam, da bomo sad teh obravnav kmalu mogli podati javnosti.

Novih društvenih publikacij ni bilo. Pripomnim, da je »Podrobnega načrta« v zalogi še 700 izvodov, in da je bukvarna doslej izplačala društvu K 177.

Kako je z našim gibanjem? Zaporedna številka v zapisniku članov našega društva ni majhna; 446 društvenikov bi že bilo, če bi priglašenci ostali zvesti in — če bi ne bilo smrti. Izmed vseh, ki so v zapisniku, je zadnje, oziroma predzadnje leto plačalo 166 članov letni prispevek; te gospode smatramo za prave, sodelujoče društvenike. Od lanskega občnega zbora se je nanovo priglasilo 16 veroučiteljev.

Naše želje. Gotovo bi bila vsaj za oddaljene gospode žrtev, če bi se hoteli udeleževati naših sej. Toda če so posamezniki ravno v Ljubljani in so brali v »Slovincu«, da imamo katehetsko

konferenco (ki je določena za vsako prvo sredo v mesecu), bi pa vendar bilo lepo, če bi prišli in pokazali zanimanje za društvo.

Vsekako pa je treba potožiti, da je v dušnem pastirstvu še toliko veroučiteljev, ki niso naročeni na društveno glasilo. Malo je duhovnikov, ki bi prav nič ne imeli opraviti s katehezo in vendar je naročenih izmed 733 duhovnikov ljubljanske škofije samo 315 na »Slov. Učitelja.« Vemo, da je upravičen izgovor: »Imamo že preveč teža davka.« Toda, če je katehizovanje najvažnejši del dušnopastirske službe, in to je brez dvoma, bi se moral katehetski list smatrati tudi kot najvažnejši list, ki bi ga ne smeli pogrešati v duhovnikovi učni sobi.

Stroški za list v tiskarni rastejo od leta do leta, naročnine kljub temu nismo povečali, ker smo se nadejali, da bo število naročnikov poskočilo. Naraščata res, a kaj pomaga, ker moramo vsako leto črtati povprečno od 60 do 70 neplačujočih odjemalcev.

Poročevalec prebere tudi stroškovnik za list, da se navzoči prepričajo, kako visoko vsota (čez 3100 K) naraste vsako leto, ako se seštejejo vsi izdatki.

Priznati pa moramo slednjic veselo dejstvo, da se zunanji gg. veroučitelji pogostokrat obračajo pismeno do tajnika v raznih, večinoma katehetskih vprašanjih. Tajništvo je skrbelo, da so dobili korespondenti točen odgovor. Želeti je, da bi se ta stik ohranil in posplošil, da bi naše društvo vsaj na ta način moglo kaj koristiti tudi zunanjim članom.

Takoj nato so se reševala nekatera vprašanja zunanjih članov, ki se tičejo katehetskih remuneracij. Tajništvo se je naročilo, da v imenu katehetskega društva dobi potrebnih informacij.

Predavanje kateheta Zaplotnika o prvi pripravi mladine za koristno udeležbo pri sveti maši, je bilo zelo poučno. Po pojasnilnem uvodu je g. referent očrtal obliko kateheze o pripravi otrok za sv. mašo in sicer posebej za prvo in posebej za drugo šolsko leto (razred).

Pri diskusiji, ki je vselej poučna in ki vselej sproži še kaj novega, kar ni strogo v zvezi s predmetom, se je debatiralo n. pr.: V koliko naj se katehet poslužuje v drugem letu molitvenika? Katere molitve naj se otroci nauče nazizust? Kaj naj se nasvetuje otrokom, da molijo med posameznimi glavnimi deli sv. maše? Kdaj naj kleče? itd.

Eden izmed navzočih je svetoval, naj otroci ki še ne znajo brati, prinesejo k sveti maši molek. Katehet pa naj jim pove (dokler še ne znajo rožnega venca), naj molijo pri debelih jagodicah Očenaš, pri drobnih pa Češčenomarijo. — Glede klečanja se je sklenilo sledeče: Da se doseže edinost, naj otroci pri šolskih sv. mašah kleče od povzdigovanja (ne od predglasja) do končanega sv. obhajila (ko strežnik prenese mašno knjigo). Ker pa mladina opaža, da ravnajo odrasli drugače, da n. pr. po povzdigovanju večinoma takoj vstajajo, — ali pa če kleče dalje, da se po znamenju za sv. obhajilo takoj dvignejo, zato naj katehet, ki se mora prilagoditi faktičnim razmeram in ki ne sme ničesar učiti, kar ni obenem za življenje, otroke opozori, da ni grešno, če bi posnemali odrasle ljudi; pač pa se spodobi, da ravnajo tako, kakor se jim naroči v šoli in da to navado obdrže po možnosti tudi pozneje, vsekakor pa vselej, kadar je šolska sv. maša. Ob deževnem vremenu, če so tla zmočena, se poklekne samo med povzdigovanjem. Zadnji blagoslov naj sprejmejo otroci pri skupni šolarski maši globoko priklonjeni, ker navadno prepozno poklekujejo in radi tesnega prostora navadno ni lahko hitro poklekniti. Pojasniti je pa treba, da se praviloma sv. blagoslov prejme klečé.

Končno je prof. dr. Pečjak še pripomnil, da bi se cena šolskemu molitveniku še znižala, če bi se gg. katehetje potrudili, da bi ga sami na domu razpečavali; »Šolski molitvenik« bi stal potem 56 v. »Večno življenje« pa 80 v. Kdor bi hotel otrokom na ta način ustreči, naj se zgleda pismeno pri gospodu avtorju.

Dunajsko katehetsko društvo je imelo zborovanje dne 22. oktobra in 26. nov. s sledečimi referati: Poročilo o kongresu. — Škofijski šolski molitvenik. —

Nasveti o »Dostavku« v katekizmu. — Verske vaje na dunajskih šolah. Razgovor o otroški spovedi.

Društvo katoliških veroučiteljev na avstrijskih srednjih šolah. Občni zbor tega društva je bil 11. sept. Navzočih je bilo 72 članov. — Zanimivo debato je sprožil prof. dr. Rademacher, ki je močno tožil, da »Phönix« (list za srednješolce) premalo napreduje; ima sicer že 1600 naročnikov, a dokler se število ne dvigne do 3000, se stroški ne morejo pokriti z naročnino. Dr. Griewald je omenjal, da ima dijaški list »Zászló« v Budimpešti 32000 naročnikov t. j. okrog 80 % vsega ogrskega srednješolskega dijaštva. — Predsednik je poročal o akciji, da bi se srednješolskim katehetom leta dušnopastirskega delovanja vštela v plačo.

Nejasnosti. V določilu glede remuneracije za poučevanje verouka (Vide »Šk. list« 1912, št. 9, p. 92 in 93) so ostale nekatere nejasnosti. Društvo slovenskih katehetov je vsled tega poslalo c. kr. dež. šolskemu svetu za Kranjsko vlogo s sledečo vsebino:

Društvo slovenskih katehetov so določila nekatera vprašanja tičočja se novih določil glede remuneracije za poučevanje verouka. (Ukaz c. kr. deželnega šolskega sveta za Kranjsko z dne 10. jul. 1912, št. 3494.)

Ustrezajoč želji svojih članov se obrača društvo tem potom do c. kr. deželnega šolskega sveta s prošnjo, da slavnoisti zdolaj navedene točke razjasni ter jih reši v blagohotnem zmislu.

I. Točka 4. zgoraj navedenega ukaza se glasi: »Vsem dušnim pastirjem, ki na javnih občnih ljudskih šolah uče verouk, se za vsako, število sedem presegaajočo tedensko učno uro, ki jo dajo na podstavi vsakočasnega urnika, nakaže v izplačilo nagrade letnih 20 K, in to začeni od 1. marca 1912.«

V tem določilu ni jasno: a) če se vmes všteta tudi katehetove ure v ponavljalni šoli, in b) če se nagrada določuje samo po številu učnih ur v dotični župniji brez ozira na to, da morda prevzameta dva ali celo trije gg. duhovniki iste župnije poučevanje verouka. (Zgoditi bi se utegnulo n. pr.,

da je na eni ali tudi na več šolah iste župnije recimo 21 ur krščanskega nauka, ki ga prevzemo trije ondi nastavljeni duhovniki vsak po sedem ur; ako bi se zakon slabo tolmačil, bi noben izmed teh treh veroučiteljev ne dobil nagrade,

»Društvo slov. katehetov« prosi, da bi se v točki 4. zgoraj označenega ukaza vpošteval tudi verstveni pouk na ponavljalnih šolah, in da bi se določba glasila podobno, kot na Solnograškem: »Die Lehrverpflichtung der Seelsorgegeistlichkeit eines Pfarrsprengels umfasst . . . bis zu 7 Unterrichtsstunden in der Woche.« Für jede die Zahl von 7 überschreitende . . .

II. Točka 8 v zgoraj citiranem ukazu se glasi: Stalne nagrade za verouk, veroučiteljem pristoječe odškodnine za pot in za opoldansko hrano se izplačujejo v obrokih in sicer 20. febr. in 20. julija vsakega leta za nazaj.

Tukaj ni jasno, za kateri čas se potegne nagrada, ali za navadnega pol leta (4/I — 1/VII), ali za šosko polletje. Važno je to radi tega, ker se nedef. veroučitelji pogostokrat menjajo in selijo, a ne vedo, kako naj se nagrada razdeli.

Društvo slov. katehetov prosi visoki c. kr. deželni šolski svet za ugodno rešitev.

Katehetske beležke.

Najkrajši odgovor. Čudno ni, ako se dobe še vedno precej skeptični vzgojitelji, ki vsako novost bolj postrani gledajo. Tudi glede prvega sv. obhajila malih otrok se izgovarjajo: »Saj ne razumejo, saj so preneumni« itd. Na take ugovore bi jih vprašali: »Ali ste že poizkusili?« Od otrok se ne sme preveč zahtevati; pouk naj bo preprost. Kdor zahteva preveč, temu je znanje več, kot milost. Otrok ne potrebuje dolgega pouka o hrani, ampak hrano potrebuje.

Jutranja molitev iz katekizma ali šolskega molitvenika. Svetovati bi bilo, da katehet ob početku šolskega leta lepo in jedrnato jutranjo ter večerno molitev, kakršna je v katekizmu v Dodatku, otrokom ne le razloži, ampak da vsaj jutranjo molitev izpočetka tudi z njimi v šoli moli; na ta način jih opozori, da zjutraj ne bodo opuščali svoje dolžnosti,

kar se kaj rado dogaja, obenem pa jim bo sčasoma ta pripravna pobožnost ostala v spominu ter jo bodo še pozneje, ko odrastejo, radi opravljali.

Učenec brez veroizpovedi in brez reda o znanju verstva ni sposoben za prestop v višji razred, tako govori določba avstrijskega šolskega zakona in v tem zmislu rešujejo deželni šolski sveti vse tozadevne prošnje, oziroma sporna vprašanja. V deseti številki našega lista smo uvrstili med katehetske beležke tudi eno tako odločbo c. kr. dež. šol. sveta v Pragi ddo 3. jul. 1912, po kateri je bil nekemu učencu I. razreda zabranjen prestop v II. razred, ker je njegova mati brez konfesije in hoče tako tudi otroka vzgojiti. Zakon namreč zahteva, da morajo starši določiti konfesijo, v kateri naj se otrok poučuje, da more potem v izpričalu dobiti primeren red. Dokler pa tega ni, je otrok nesposoben za bližnji višji razred.

Poznamo pa fantiča (sinko brezkonf. demokrata Ant. Kristana), ki je potem-takem nepostavno že v III. razredu v Spod. Šiški; kajti ta učenec ni krščen, je torej brez veroizpovedi in torej tudi reda iz verstva ni dobil. Kn. škofijski ordinariat je opozorjen po katehetu (otrok je bilo prvo leto na I. mestni šoli v Ljubljani) storil svojo dolžnost ter naznanil zadevo šolskim oblastem. C. kr. dež. šolski svet je gotovo odločil v zmislu postave . . . Kako je možno, da je deček že v III. razredu, dasi je najbrž še brez konfesije in brez verstvenega pouka, nam ni znano.

Kaj pa misijonsko delo? »Čez glavo dela in skrbi« bi odgovoril marsikdo, ako bi ga poprosil, naj še v prid misijonom izpregovori pri mladini v šoli kako bodrilno in pojasnilno besedo. Kljub temu pa ne odneham ter trkam in prosim, naj bi gg. veroučitelji povsod malo poagitali tudi za prepotrebno misijonsko stvar in zbrali nekoliko drobiža za »Dejanje sve-tega Detinstva«, ki je ustanovljeno uprav-zato, da se mladina ogreva za nekrščene poganse otroke, da jim pomaga in si s tem naklanja obilnih božjih milosti in ne-beškega blagoslova. Res je, da je med nami dovolj revščine, a povsod je tudi vsaj nekaj imovitih in dobrih družin, ki svojim otrokom radi ustrežejo, če jih

prosijo darov v take blage namene. Opozoril bi pri tem še na nekaj drugega. Knjižice, ki jih pošilja vodstvo Dejanja sv. Detinstva okrog Božiča vsem čč. poverjenikom po župnijah, so zdaj tako urejene, da nimajo samo misijonskih poročil, ampak vsebujejo tudi poseben vzgojni del s poučnimi in zabavnimi sestavki, ki bodo katehetu brez dvoma vsaj nekoliko pripomogli pri trudu za dobro in krščansko vzgojo. Čim več doneskov, tem več knjižic dobe dotični poverjeniki. Doslej se je tiskalo na račun Dejanja sv. Detinstva 7500 izvodov. To število bi se po potrebi lahko še pomnožilo. Koliko vzgojnega uspeha bi se lahko doseglo! — Kdor torej želi, da bi nanovo uvedel to prepotrebno Dejanje, naj se zgleda pri škofijskem vodstvu v Ljubljani. — ž.

Število tedenskih ur za verouk. List »Pharus« navaja v sedmi številki (1912) statistiko o poučevanju krščanskega nauka na ljudskih šolah po nemških zveznih državah; vpoštevanih je 28 držav in držav. V nižjih razredih je dovoljeno po pet tedenskih ur za verouk v 2 državah, po štiri ure v 4 državah, po tri ure v 7 državah, po dve v 14 državah, po poldrugo uro v eni državi; v srednjih razredih: po sedem ur v eni državi, po pet v 2 državah, po štiri v 9 državah, po tri v 12 državah, po dve v 4 državah; v višjih razredih: po sedem ur v 1 državi, po šest v 2 državah, po pet v 6 državah, po štiri v 11 državah, po tri v 5 državah, po dve v 3 državah. Povprečno pridejo torej za verouk v nemških državah in provincah po 2—3 tedenske ure v nižjih razredih, po 3—4 v srednjih skupinah, po 4—5 v višjih oddelkih. V primeri s to ugodnostjo smo pri nas še pač zelo na slabem. Katehetski kongres na Dunaju je sicer izročil naučnemu ministrstvu soglasno resolucijo, ki priporoča izboljšanje v tem oziru; minister je dal besedo. Če bo kaj iz tega...?

Nova uredba z molitvenikom »Večno življenje«. Doslej se niso dobivale nožnice za rudečo vezavo in za zlato vezavo, na mnogokrat izražene zahteve so se nožnice zdaj priredile. Da ne bo pomot in večjih težav pri naročanju, naznanjamo, da bosta Katoliška bukvarna in Prodajalna tiskovnega društva pošiljali

nožnice samo tistim naročnikom, ki jih bodo izrecno zahtevali. Samo nožnice brez molitvenikov se ne pošiljajo. Cene molitvenika: v mehki, najfinejši vezavi K 3.—, v gibljivi, najfinejši vezavi K 2.50, v pegamoidu in zlati obrezi K 1.60, v platnu in rudeči obrezi K 1.20. Za zadnji dve vezavi po 8 vin. več, če se zahtevajo nožnice (iz trdnega papirja). Prvi dve vezavi se dobe le v nožnicah (boljših) in brez doplačevanja. — Kdor vzame najmanj 10 izvodov, dobi proti takojšnjemu plačilu 15% popusta.

Preizkušnja za srednješolske katehete. Dunajski škofijski list je objavil naredbo, označujočo pogoje in zahteve, ki jih predpisuje cerkvena oblast kandidatom za katehetska mesta na srednjih šolah in tem enakih zavodih. Poglavitne določbe so te-le:

1. Prošnja za dopust k preizkušnji je dopustna še-le po triletnem službovanju v dušnem pastirstvu.

2. V prošnji navede kandidat sam, iz katere glavne tvarine (dogmatika, moralika, cerkvena zgodovina) je pripravljen napraviti domačo nalogo. Têmo določi načelnik izpraševalne komisije; naznani se mu obenem s sporočilom, da mu je izpit dovoljen. Za nalogo sme porabljati vire, ki jih mora v izdelku navesti.

3. Ako izdelan elaborat ne ugaja, potem odpade nadaljnja preizkušnja.

4. Ako domača naloga ustreza, se povabi kandidat k pismeni nalogi, ki jo mora sam brez tiskanih pripomočkov izdelati, in sicer iz splošnega vzgojeslovja ali pa iz specialne metodike za pouk krščanskega nauka. Za to delo se mu dovolijo štiri ure časa v klavzuri. Takoj naslednji dan dela ustni izpit pred škofijsko komisijo. Predmeti: Dogmatika, moralika, cerkvena zgodovina v zvezi z biblično-arheološkimi in liturgičnimi vprašanji.

Ako pismeni izdelek dobro izpade, se sme kandidatu ustno izpraševanje iz dotičnega predmeta spregledati.

Doktorji bogoslovja delajo ustni izpit samo iz vzgojeslovja in specialne metodike.

5. Ako je kandidat dobil spričalo sposobnosti, mora potem na kakem

srednješolskem zavodu (z vednostjo in s privoljenjem deželnega šolskega sveta) prisostvovati pouku krščanskega nauka, in sicer pol leta najmanj po dve uri na teden.

Kdor je že poprej učil na kakšni srednji šoli kot provizoričen veroučitelj, se mu sme hospitacija spregledati.

Ta naredba velja od 1. septembra 1912 dalje.

Zgledi.

Kongres in rožnivenec. (Emanuel 1912, št. 10. Iz Kolina.) Za časa evharističnega kongresa v Kolinu (1909) se je izpreobrnil neki kantorist iz Berolina, ki je bil trd protestant in se ni poprej prav nič omeščal, dasi je bival že dve leti v katoliškem Kolinu. Nasprotno! Kazal je neko trdovratno nevoljo, kadar je nanesel pogovor na skrivnost svetega Rešnjega Telesa. Izjavljal je večkrat: „Jaz sovražim vaše bogoslužje in vaše češčenje podob.“

Gereon, sin njegove gospodinje, je bil njegov velik prijatelj; ta je vse storil, da bi ga rešil predsodkov, ki so ga odvrčali od katoliške Cerkve. Toda zastonj! L. 1908, ko so se pričele priprave na evharistični kongres, se je še povečal odpor berolinskega protestanta proti najsvetejši skrivnosti in proti najdragocenejšemu zakladu svete Cerkve. Prosil je celo dopust za čas bodočega kongresa, da bi mu ne bilo treba gledati „malikovalske firlifance“. Prošnja mu je bila odbita radi obilnega prometa za časa kongresa. Gereonu se je smilil Berolinec radi globoke zaslepljenosti; hudo mu je delo žaljivo govorjenje prijateljevo. Da bi svojo pobožno mater, ki je s težkim srcem morala tolikrat čuti žaljive izjave kantoristove, obvaroval nadaljnega vznemirjenja, se je sam potrudil, da se je Berolincu dovolil dopust. Dne 2. avgusta bi moral odpotovati. Ob določeni uri — ga pa ni k zajtrku. Mudilo se je že na kolodvor. Gereon ga kliče, toda prijatelj je ostal v postelji. Mrzlica ga trese, glava ga boli . . . Zdravnik veli, da treba ostati v postelji . . .

Gospodinja pravi svojemu sinu: „Tukaj je prst božji, ki ga zadržuje. Ti se

preveč zanašal na priigovarjanje! Molitev, lep zgled veliko več pomore. Dnevi molitve in češčenja božjega bodo morda tudi zanj dnevi milosti. Odkar je pri nas na hrani, še nisem noben dan opustila, da ne bi zanj opravila rožnega venca, zlasti zato, ker se bojim, da ne bi njegovo prijateljstvo tudi tebi škodovalo . . .“

Tretji dan nato je bolnik že mogel s postelje. Skrbno negovanje in ljubeznjiva postrežba je bolniku kaj dobro dela, zato se je zdaj zdržal vsake žaljive besede glede verstvenih stvari. 6. in 7. avgusta je šel že nekoliko na zrak; tudi 8. avgusta se je napravil na izprehod, toda hotel se je ogniti stolne cerkve in velike gneče, ki se je nabrala ob slavnostni procesiji z Najsvetejšim. Toda nehoti ga je množica ljudstva zavedla na glavni trg. Sam ni vedel, kako je to prišlo; samo to je mislil: „Tukaj ne ostanem, v neposredni bližini glavnega sprevoda, kjer bo vsa nepregledna množica pokleknila . . .“ Trudi se, da bi prišel naprej, toda ni šlo ne naprej ne nazaj. Že se bliža procesija; verno ljudstvo utihne in stoji kot pribito. Ko se prikaže dragocena monštranca z Najsvetejšim, pade vse na kolena, četudi je bila tesna gneča; zdi se, kot bi bila nevidna roka napravila prostor za javno proslavo evharističnega Boga. Nikdo ni stal pokonci . . . Ko se je protestantski kantorist zopet dvignil, je bil v srcu že izpreobrtnjen. Kar je imel poprej za malikovanje, to je spoznal sedaj v luči prave vere, odkar je žarek milosti božje posijal v njegovo srce, za to, kar je v resnici, za to, kar značijo besede Jezusove: „To je moje telo!“ Dasi še slaboten in razgret vsled dušnega vznemirjenja, je vendar še pozno zvečer s svojim prijateljem Gereonom obiskal stolno cerkev, da se zahvali Bogu za milost spoznanja. Ko sta se po goreči molitvi pred Najsvetejšim vrnila na dom, je ovila Gereonova mati mladeniču molek okrog rok ter rekla:

„To je vrvica, ki vas je Marija na nji pripeljala k svojemu nebeškemu Sinu. Molite rožnivenec tudi vi, da bo nad vami Marija dopolnila svoje delo!“

Tako se je tudi zgodilo. Kljub pomankanju in kljub mnogim težavam, ki mu jih je povzročila njegova izpreobrnitev, je ostal zvest spoznani resnici ter je postal odkrit in prepričan katoličan.

Sadovi evharističnih kongresov so mnogo vrstni, dasi širšemu svetu največkrat skriti.

Otrokova ljubezen do Jezusa. Nedavno se je nekje pripetil tale dogodek. Sedemletna deklica gre s svojo materjo v ženski samostan na obisk. Tam so

uprav pekli hostije. Deklica prime spoštljivo eno hostijo ter jo poljubi. Začuden pravi mati: „Otrok, kaj pa delaš?“ „Veste, mama, ko bo prišel ljubi Jezus v to hostijo, bo že našel moj poljubček, pa bo zelo vesel.“

Koliko ljudi umrje vsaki dan? Vseh ljudi po vsem svetu je približno 1600 milijonov. Od teh umrje: a) vsako leto: okrog 60 milijonov; b) vsako uro: okrog 180.000; c) vsako minuto: okrog 125; d) vsako sekundo: okrog 2.

Učiteljski vestnik.

Pyrrhova zmağa. Koliko je ležeče na enem volilcu, nas prepričuje zadnja volitev učiteljskih zastopnikov v c. kr. mestni šolski svet v Ljubljani. Par glasov je nagnilo tehtnico na stran sovražnikov »Slomškove zveze«. Kandidati Slomškove zveze (gg. Janko Jeglič, Josip Cepuder, namestnika Avgust Pirc in Adolf Sadar) so dobili do 32 glasov, nasprotniki do 34. — Odločila je deloma pozabljenost enega člana, deloma neznačajnost dveh, treh oseb, ki bi rade — zanašajoč se na tajnost volitve — sedele pri dveh mizah. Volitev ta je za nas dobra šola, da se v bodoče ne bomo zanesli na nikogar, ki se prerad suče v družbi Jelenčeve barve, po drugi plati se pa dobrika somišljenikom krščanskega učiteljstva in članom Slomškove zveze češ, saj jaz sem v srcu tudi z vami, a zameriti se ne smem onim. Zdaj smo popolnoma na jasnem. Kljub temu, da je bila volitev tajna, se prav nič ne motimo, kako in kje stojte bojne čete. Poznamo junake, ki so s svojimi glasovi zavrgli krščansko zastopstvo v c. kr. mestnem šolskem svetu ter dali prednost privesku svobodomiselnih četašev, ki jim je cilj — brezverska šola, šola brez Boga. To naj bi premislili predvsem tisti glasovalci, oziroma glasovalke, ki imajo krščanstvo in krščansko vzgojo vedno na jeziku in se v šoli morda tudi po tem ravnaajo, pri volitvi pa se družijo s privrženci portugalskih razmer in francoske framasonske šole, potem

pa tožijo, da jih S. L. S. ne vpoštevata ter ji celo očitajo, da je »krivična!«

Ali taki »značajci« ne bijejo sami sebe po jeziku? Ali ne ponižujejo učiteljskega stanu? Kako morejo tako ravnanje opravičevati pred vestjo?!

Nas ta volitev, ki se je pri nji šlo za dva, oziroma za tri glasove, kar nič ni potrla; nasprotno ojunačila in vzdrnila nas je, da bomo odslej še bolj dosledno, vztrajno, neustrašeno in povsod zagovarjali načela Slomškove zveze ter jih uveljavljali i v šoli i zunaj šole. Dostikrat se je že naglašalo in to naglašamo tudi mi: Rajši imamo odkritega nasprotnika, nego pa priliznjenežnega človeka, ki se slini okrog naših somišljenikov ter se roti in obljublja sodelovanje — po izdajstvu pa slavi pyrrhovo zmažo z liberalci. Kdor ni z nami, je zoper nas ter naj ne moleduje več okoli nas! —

Naše somišljenice in somišljeniki so se pri tej volitvi tudi prepričali o nestrpnem in nekavalirskem obnašanju posameznih »Tovariševcev«, ki bi bili radi prepričali, da ne bi smele voliti novoimenovane gđčne učiteljice. Fino jih je zavrnil nadzornik A. Maier češ, naj se ne vtikajo v njegovo področje ter naj poprej študirajo zakonike, preden se javijo k nepotrebnim interpelacijam.

Učiteljske izpremembe. V seji c. kr. dež. šolskega sveta za Kranjsko so bile nameščene sledeče gđčne učiteljice in gg. učitelji: Ana Lebar kot učiteljica-

voditeljica pomožnega razreda za duševno zaostale otroke v Ljubljani; Margareta Cundrč na slovenski dekliški osemrazrednici v Ljubljani; Frančiška Lunder kot voditeljica dnevnega zaveščenju pri IV. mestni deški šoli v Ljubljani; Anton Kadunc, nadučitelj v Banja Loki; Ana Goli v Gor. Logatcu; Ernestina Schott na Blokah; Jospina Martinčič na Rakeku; Leopoldina Šircelj v Toplicah pri Zagorju; Jos. Weber v Zdihovem; Marija Humek-Perhac v Krškem; Marija Zagorjan v št. Rupertu na Dolenjskem; g. Kristina Demšar pride v Podkraj; gđč. Viktorija Uršič pa v Šmartno pri Litiji. — Sistemizirana so štiri učna mesta na Viču pri Ljubljani. — Razširjena je ljudska šola v Moravčah v štirirazrednico, v Črnem vrhu pa v trirazrednico.

Dopust radi bolehnosti je dovoljen real. katehetu, prof. dr. Mihaelu Opeka; namestuje ga deloma katehet P. Valerijan Učak O. T., deloma P. Jan. Hrubeš S. J.

Draginjske doklade počasi dohajajo. Do Božiča bodo že menda izplačane vsem, ki so jih deležni.

»Slovenska šolska Matica« ima dne 28. decembra 1912 peti občni zbor v Mestnem domu v Ljubljani. Začetek ob treh popoldne. — Spored: 1. Pozdrav predsednika. 2. Predavanje g. prof. dr. K. Ozvalda: »Pedagoško in psihološko izobraževanje bodočih učiteljev.« 3. Poročilo tajnikovo o društvenem delovanju. 4. Poročilo blagajnikovo o denarni upravi. 5. Pregled in odobrenje letnih računov o društvenem gospodarstvu. 6. Določitev nagrad za knjižna dela za bodočo upravno dobo. 7. Proračun za prihodnja tri leta. 8. Volitev: a) predsednika in osmih odbornikov; b) treh odborniških namestnikov; c) treh računskih presojevalcev. Zvečer istega dne učiteljski sestanek. Lokal se določi pozneje.

Pozor, podružnice! Nekatero podružnico sprejemajo na svojih zborovanjih raznovrstne predloge. Pripomnim, da je treba vse take predloge poslati centralnemu odboru v presojo in odobrenje. Ker bo o božičnih počitnicah

odborova seja »Slomškove zveze«, prosim podružnične tajnike, da bi mi blagovolili poslati pravočasno vse tozadevne stvari. Dalje moram opozoriti, da podružnice same ne morejo definitivno sprejemati ponudnikov v »Slomškovo zvezo«; to je tudi zadeva centralnega odbora. Vse tiste, ki so se zglasili za vstop v »Slomškovo zvezo« pri podružnicah, je tedaj naznaniti, če le mogoče s komentarjem, centralnemu odboru. Štrukelj.

Naša zborovanja.

Slomškova zveza za Gorenjsko je 19. novembra zborovala v Delavskem domu na Savi. Navzočih je bilo 39 članov, ki so z velikim zanimanjem poslušali temeljiti referat g. naduč. Slapšaka o »moderni ženski«. O predmetu se je razvila živahna debata. Shoda se je udeležilo tudi prav častno število gorenjskih duhovnikov, med njimi poslanec J. Piber, ki je zbrano učiteljstvo začetkoma lepo pozdravil. Pozabilo se ni govoriti tudi o draginjski dokladi, ki jo zdaj že izplačujejo. — Prihodnje zborovanje bo meseca maja v Kropi.

Kamniška podružnica Slomškove zveze je dne 19. novembra 1912 zborovala v Domžalah. Dasiravno je bilo vreme neugodno in so nekateri člani precej oddaljeni od postaj, se je udeležilo zborovanja častno število Slomškarjev. Poleg poročila tov. predsednika je bilo na dnevnem redu predavanje tov. Langerholza, ki je v kratkih besedah očrtal, kako naj deluje Slomškar izven šole v društvih. Lepo je vpletal v predavanje citate iz najnovejše Finžgarjeve povesti „Sama“. ¹ Sklenilo se je ustanoviti pevski zbor, ki bo poživljal zborovanja. Končno se je soglasno sprejela po tov. predsedniku predlagana resolucija, naj Slomškova zveza vpliva na vodstvo Mohorjeve družbe, da ne bo več izdajala spisov, ki bi kakor letošnji spis dr. Preglja »Preslepljeni in oteti« poniževal ves učiteljski stan.

Prihodnje zborovanje je 13. februarja 1913 v Kamniku.

¹ Glej „Dom in Svet“ l. 1912.

Da se čimpreje osnuje pevski zbor, prosi odbor, naj vsakdo, ki misli sodelovati, na dopisnici sporoči tov. Primo-

žiču v Mekinjah, obenem naj tudi označi glas, ki ga poje.

Vzgoja.

Plačilo in kazni pri vzgoji. V naslednjem podajamo izreke nekaterih nemških mislecev o tem za vzgojo velevažnem sredstvu:

Najmehkejši in z dobrotami najradodarnější starši imajo najbolj nehvaležne in najbolj neubogljive otroke. (Wilmsen.¹)

Prava vzgoja družni ljubezen in resnobo ter celo s kaznovanjem dokazuje resnično ljubezen. (Schwarz.²)

Otroci so najstrožji pa tudi najmilejši sodniki svojih staršev; Bog je postavil njihove bistre oči za čuvaje nad delovanjem in čutenjem starih. Kdor hoče uživati spoštovanje in ljubezen svojih otrok, mora biti ljubezniv v svoji strogoši in nepopustljiv celo ob največji ljubezni do njih. (Burow.³)

Če ti je mogoče svoj cilj doseči brez kazni, tedaj je nikakor ne smeš uporabljati; in kjer zadostuje manjša, ne smeš poseči po strožji. (K. Oppel.)

Pri vsaki priliki otroke hvaliti, vse njihove male spretnosti občudovati in poveličevati ter njihove umetnosti razkazovati ob navzočnosti tujih ljudi, se pravi: otroke metodično pokvarjati. Osebito se ogibaj, da ne hvališ nadarjenih otrok, ker te že brez tega prav kmalu sami opomnijo, da se odlikujejo in imajo nekatere prednosti. (Wilmsen.)

Vsako plačilo je dvomljivo, če podpira gízdavost in ljubezen do zabave ali pa če napeljuje k sebičnosti ter otroke navaja k pohlepnosti do denarja. (Wilmsen.)

Da ne bo izgovora. Pričetkom šolskega leta damo mladini razna navodila,

¹ Friderik Filip Wilmsen, pedagog, rojen 23. februarja 1770 v Magdeburgu, umrl 4. maja 1831 v Berlinu.

² Friderik Henrik Kristijan Schwarz, pedagog, rojen 30. maja 1766 v Giesenu, umrl v Heidelbergu 3. aprila 1837.

³ Julija Burow, pisateljica, rojena 24. februarja 1906 v Kydullen v Vzhodni Pruski, umrla 19. februarja 1888 v Brombergu.

opominjamo za učenje, priporočamo, kar je potrebno, pa tudi svarimo, da ne zaide v nevarnost. Po mestih in večjih krajih, kjer so redno ali izredno kinogledišča, je treba otroke opozoriti na šolsko odredbo, ki prepoveduje šolski mladini hoditi k takim predstavam, da se ne bodo potem — kakor je že navadno — izgovarjali z nevednostjo. V Ljubljani je obisk kinogledišča šolskim otrokom dovoljen samo ob četrtek popoldne, ko se proizvajajo samo za mladino primerne (?), od vlade cenzurirane točke.

Potrebno pa je v prvi vrsti, da se o prepovedi pouče tudi starši in oskrbniki, ki včasih otroke vzemo s seboj v kinogledišče, ko se predočujejo najškandaloznejše stvari. Zato bi bilo umestno, da bi naše časopise opozorilo na označeno prepoved ter obenem naštelo razloge, zakaj treba mladino odvracati od takih gledišč. Naj navedemo nekatere take razloge:

1. Otroci se preveč razvadijo, četudi bi predstave ne bile slabe in pohujšljive, ako bi se jim dovoljevalo hoditi pogostokrat v kinogledišče. Zbudi se v njih samo nagnjenje do veselja in uživanja; uče se prezgodaj, da iščejo zabave le izven doma, ne pa pri delu, učenju, v pošteni igri, pri branju dobrih knjig, v božji naravi itd.

2. Otroci se privadijo zapravljanja. Za gledišče je treba denarja in zopet denarja. Namesto da bi spoznavali in se učili, kako težko se denar prisluži, namesto da bi se vadili hraniti in štediti, se nauče zapravljalivosti. In če jim starši denar odrečejo? Ali ni nevarnost, da si ga bodo skušali pridobiti na nepošten način?

3. V zdravstvenem oziru kinogledišče gotovo nima dobrih posledic. Zrak v takih prostorih je zaduhel, slab, vroč in pokvarjen. Marsikdo se je

že prehladil in našel pri tem dolgotrajno bolezen. Čudno svetlikanje ob predstavi in urno bežeče podobe škodujejo brez dvoma očesu.

4. Že navedeni razlogi bi morali vplivati, da bi se starši odločno uprli obisku kinogledišč in na vsak način zabranili in preprečili, da bi se otroci ne udeleževali takih predstav. Še večje so pa nevarnosti, ki prete otrokom v n ravstvenem oziru, ako bi jih starši puščali v kinogledišče; znano je namreč, da ga skoraj ni dobiti zavoda te vrste, da bi se mu ne moglo glede n ravstvenosti ničesar očitati. Značilno za naš čas je pač dejstvo, da samo take predstave »vlečejo«, ki vzbujajo čute, dražijo, mikajo, ustrezajo najnižjemu človeškemu nagonu. Predstave, ki tega ne nudijo, so današnjemu lahkoživemu rodu dolgočasne, puste, mrtve, nemoderne. Poleg n ravstvenosti hočejo razvijeni ljudje še prizorov iz življenja velikomestnih detektivov, strahotnih, roparskih predstav in drugih podiv-

janosti. Ali ni žalostno, če sredi med odraslimi sede tudi otroci, ki slastno in strastno slede vsem prizorom ter sanjajo potem o njih noč in dan. Koliko razdejanje nastane vsled tega v otroški duši, ni moč dopovedati. Domišljija otrokova deluje mogočno, je razdražena ter je dobila snov, ki jo zavede na nevarna, blatna pota. Nihče naj ne ugovarja, da otroci tega ne umejo. Še preveč! Najnižji nagoni se oglase kaj kmalu; otroci postanejo prezgodaj zreli, se pokvarijo za vselej. Žalostne so posledice slabega branja, a še žalostnejše razdejanje provzročajo kinogledišča.

Zoper kinogledišča se bojujejo šolske oblasti, učitelstvo, za dobrobit in poštenost otrok skrbeci mladinaljubi, a glavna vloga v tem boju pripada starejšem, odgojiteljem in varihom. Ti poslednji so najprej dolžni, da otroke pouče in svare. Površnost in nebriznost v tem oziru bo pozneje desetkrat kaznovana.

Raznoterosti.

Slomškov prvi učitelj Jakob Prašnikar. Svoježa prvega učitelja duhovnika J. Prašnikarja Slomšek večkrat omenja kot »svoježa največjega dobrotnika na svetu« in rad hvaležno priznava, da je imel Prašnikar največji vpliv na njegovo bodočnost. Prašnikar je kot kaplan na Ponikvi osnoval šolo, ko je bil Slomšek 11 let star; zanj se je skrbno zanimal vse življenje. Slomšek je tudi pozneje pri vrlem župniku Prašnikarju v Olimju pel prvo sveto mašo.

Ako pomislimo, kaj je bil Slomšek svojim vernikom, da je bil ustanovitelj Družbe sv. Mohorja, da je preselil sedež lavantinske škofije v Maribor, da je bil vzgojitelj, učitelj, pesnik in pisatelj, moramo prisoditi del teh zaslug tudi skrbnemu učitelju Prašnikarju. Tega moža lahko primerjamo svetopisemskemu sejalcu; seme njegove besede in njegovih naukov je srečno padlo na rodovitna tla in rodilo stoteren sad. — Najboljše je to razmerje opisano v dr. A.

Medvedovi »Spominski knjigi ob stoletnici Slomškovega rojstva«, ki jo je leta 1900 izdala Družba sv. Mohorja. Prašnikar je bil rojen 21. junija l. 1784. v Kolovratu (litijski okraj) in izvira njegovo po kolovraški okolici zelo razširjeno ime iz krajevnega imena Prašnik (kjer je še tudi hišno ime Prašnikar) v bližnji občini Peče. Vsled manj jasne starejše pisave s, š, z, ž pa je zašla v osebno ime po Štajerskem (in v ono Spominsko knjigo) pomota Pražnikar, Praznikar, kar lahko s tem popravimo. Fort. Lužar.

Število dijakinj na nemških vseučiliščih narašča. V zadnjem semestru je bilo na vseh 20 univerzah v Nemčiji vpisanih 2958 slušateljic; dijakov je približno dvajsetkrat toliko, namreč 59560. Največ slušateljic je v Berlinu: 717.

Za mladinsko oskrbo ima dunajsko policijsko predsedstvo poseben oddelek, v katerem je nastavljena c. kr. policijska asistentinja s plačo 9. razreda.

Osvobodilna vojska zveznih držav balkanskih, ki je zatrla tiranstvo Azi-jatov ter obračunala s krutim Turčinom za silovitosti in grozodejstva dolgih stoletij, nas je podrobneje seznanila tudi s tistimi požrtvovalnimi osebami, ki so celo vrsto let širile kulturo in omiko med tlačeni Slovani v turški pašalini: Slovenske usmiljenke so že zdavnaj ustanavljale bolgarske šole na Balkanu, opravljale samaritansko službo med makedonskimi bolniki, katoliški Slovenci so jih pa v svoji blagostnosti podpirali. Zdaj, ko se ves svet zanimlje za balkanske države, naj spoznajo tudi tisti, ki poprej za to delo krščanske humanitete niso imeli ne zmisla, ne pohvale, ne pomoči, ki so poprej celo imenovali nositelje prave civilizacije — »poneumnevalce dobrega ljudstva«, naj spoznajo, kdo se je prvi nesebično, iz prave krščanske ljubezni, tiho, stanovitno kljub vsem težavam žrtvoval za blaginjo slovanskih rodov na Balkanu!

Razkrinkan spiritistični medij. Po celi Norvegiji se šalijo s »trombo duhov« v Kristianiji. Angleška spiritistinja, mrs. Wriedt, ki velja kot izboren medij, je priredila nedavno v glavnem mestu na Norveškem več spiritističnih večerov; prišli so zraven tudi zastopniki znanstva: vseučiliški profesorji. Najbolj radovedni so bili ljudje, kaj bo rekel na to Birkeland, profesor fizike na univerzi v Kristianiji. Po predstavi se je govorilo to in ono. Nekateri gledalci so zatrjevali, da so res govorili duhovi znanih ljudi, ki so umrli itd. Prof. Birkeland je molčal, češ, bomo počakali konca. Nekoč pa pade med predstavo vsled neke eksplozije na tla »pločevinast lijak«, ki so ga rabili »duhovi, da so skozenj govorili«. Prof. Birkeland ga je vzela s seboj ter dal preiskati. Gdč. Wriedt je nato razburjena izjavila, da zastopnikov znanosti ne bo nikdar več sprejela k sejam, ker se vpričo njih duhovi ne marajo več prikazati, ter je naglo odšla v Kopenhagen.

Zdaj pa objavljajo učenjaki, ki so skupno s prof. Birkeland preiskavali vso zadevo, po časopisih, da so bila vsa spiritistična prikazovanja zgolj »predrzen humbug«. Prof. Birkeland še

pristavi nazadnje: »Jaz sem principiuelno nasproten sežiganju čarovnic; takole čisto majhno grmadico na čast mrs. Wriedt bi pa skoraj odobral.«

Ta mrs. Wriedt uživa velik ugled kot izvrsten spiritističen medij. Znanstveno razsodišče v Kristianiji pa jo je označilo kot »neverjetno premeteno goljufico, ki ne deluje samo s kemičnimi sredstvi, temveč si umeva tudi pomagati z drugimi močmi iz narave, n. pr. s prenašanjem misli, s hipnotizmom, s prevaranjem itd.« »Tromba duhov« je bila iz navadnega trdega aluminija. V njej so bile razne kemične snovi; glasovi so bili nerazločni itd.

Prijatelji šole. Meseca julija so v mestecu Dornbirn na Predarlskem zborovali učitelji liberalno-socialističnega kroja; kakor običajno, so tudi tukaj spuščali grom in strelo na krščanske socialce in mlatili po njih v modro-rdečem žargonu. Nekako isti čas so imele sestanke učiteljske organizacije, ki tvorijo privesek svobodomiselnih strank, na Štajerskem, Češkem in Moravskem. Na vseh teh zborih so svobodomiselni učitelji s krepkimi besedami spominjali svobodomiselne deželnozborske večine — dolžnosti do učiteljstva, obenem pa priporočali za zgled skrb in naklonjenost, ki jo imajo krščansko-socialna mesta in dežele do učiteljskega stanu.

»Reichspost« je priobčila svojčas statistiko, ki je bilo iz nje razvidno, v kako kričečem razmerju so učiteljske plače pod krščansko-socialnim praporjem in pa borno plačilo, ki so ga dobivali učitelji za časa svobodomiselnega gospodstva po raznih deželah. Svobodomiselci so tiči ter so zvito in prebrisano skoraj vselej kazali učiteljstvu pot do državnega zbora. Ko je predlog Pacher-Waldner žalostno propadel, so nas hoteli omamiti z resolucijo v finančnem odseku in z nasvetom, da se izpremeni § 55. drž. šol. zakona. In uspeh? — Nič in nič.

Ni čuda, ako se raditega dviga nevolja skoraj do upora tudi med onim delom liberalnega učiteljstva, ki se je dalo doslej z lepodonečo udrihnico

»svoboda in prostost« vselej vjeti za svobodomiselce. Češkemu deželnemu zboru je nedavno v listu »Österr. Volkszeitung« bral ostre levite češki deželni in državni poslanec nadučitelj E. Lipka ter mu slikal z živimi barvami učiteljsko bedo. Torej svobodomislec biča odločno in pošteno svoje svobodomiselnosti somišljenike, ker so tako zanikarni, da

se ne menijo za učiteljsko revščino, pač pa slepe in bi radi še dalje slepili učiteljstvo s praznimi in čenčavimi frazami...

Tudi kranjski deželi se bliža čas, ko se bo moglo učiteljstvo uvrstiti med tovariše onih srečnih dežel, kjer je za učiteljski stan pod krščansko-socialno večino dobro preskrbljeno.

Slovstvo in glasba.

Knjige Družbe sv. Mohorja za l. 1912 leže pred nami pregledane in prebrane. K splošnemu vtisku in k celoti nekaj opazk. Sodimo pa po tem-le merilu: Družba je cerkvena bratovščina in kot taka bodi ognjišče ljudske izobrazbe. V kolikor je družba cerkvena bratovščina, ne bi smela prezreti nevarnosti sedanjega brezverskega časa: Kje je torej kaj apologetike? Odbor sam čuti to potrebo, saj je njegov tajnik v „listnici“ zapisal: „Dolžni smo ustavljati se temu toku (brezverskemu duhu): z dobrim berilom ga bomo ustavili, ker je resnica močnejša kakor laž.“ Če besedi ne bo sledilo dejanje, bo laž močnejša kakor resnica. Pozdravljamo odborovo misel: naj bi se vsako leto podalo našemu ljudstvu kako obširno, sistematično obdelano svetniško življenje; n. pr. sv. Frančiška: Asiškega, Ksaverija, Salaskega, sv. Alojzija, sv. Vincencija Pavlanskega in drugih. To bi bila dejanska apologija krščanske resnice. V kolikor pa je Družba ognjišče splošne ljudske izobrazbe, zlasti v narodnem in gospodarskem oziru, je doslej še vselej, več ali manj, storila svojo dolžnost. Kdo ne čita z zanimanjem „Zgodovine slovenskega naroda“? Kdo ni vesel naših pristnih, domačih ilustracij in ilustratorjev? Tudi zabavni pripovedni del bi radi pohvalili; seveda, splošno jim resni kaj reči: gladek slog, prijetna beseda, tudi zdrava misel je v njih; a marsikje je preveč zapisano iz peresa, kakor pa posneto iz življenja. „Slovenske balade in romance“ so spet vesel literarni pojav, ker bude v našem ljudstvu zmisel za poezijo in tako posredno

tudi zmisel za naše ljudske ideale; tudi smo videli, da je ljudstvo z veseljem seglo po tej knjigi in je vsako pesem toliko bolj cenilo, kolikor bolj je njegova — torej res narodna-slovenska. Izdajatelja pri tem nista imela lahkega dela: pri vseh slovenskih pesnikih, manjše in večje veljave, poiskati balado ali romanco in to celo najprimernejšo — ni majhna skrb (včasih celo nemožna), umevno, da se jima to tudi ni prav vselej posrečilo. Naposled s posebno pohvalo omenjamo „Zgodbe sv. pisma“. Dovršene so. Ravno v onem času, ko je dr. Lampetov Dom in Svet končal svoje 25. leto, je dokončano tudi po zaslužnem pokojniku započeto in po spretnem in veččem dr. Kreku nadaljevano delo velike cene in važnosti: Razlaga zgodb sv. pisma. Iz mnogokratne izkušnje bodi povedano, da nam je ta naša domača razlaga v šoli in cerkvi mnogo koristila in nam čestokrat mimo drugih nemških tozadevnih knjig pokazala jasnejšo pot v spoznanje in umevanje knjige vseh knjig: sv. pisma.

Dr. M.

Za naša mladinska lista „Vrtec“ in „Angelček“ imamo le premalo ognja in navdušenja. Ne bomo poudarjali, koliko blažilnih sadov in trajnih koristi obrodi lahko dobra knjiga, dober mladinski list. „Vrtec“ in „Angelček“ sta dva prijatelja, ki naj z njima pridno občujejo vsi šolski otroci. Kdor sam ne zmore, da bi bil naročnik, naj oskrbi prav gotovo obadva lista svoji šoli, naj ju vpelje v bolj imovite slovenske družine. — Želimo pa obenem, da bi uredništvo oskrbelo „Vrtcu“ in „Angelčku“ nekoliko

živahnejšo in bogatejšo opremo v podobah in sličicah; lista bosta le pridobila, ker se bosta potem bolje priljubila in v večji množini razpečala.

Die katholische Heidenmission im Schulunterricht. Hilfsbuch für Katecheten und Lehrer. Von Friedrich Schwager S. V. D. 1912. Steyl, Post Kalderkirchen (Rheinland). Druck und Verlag der Missionsdruckerei. M. 2. 179 strani.

Katoličani v Nemčiji so se lotili z vso silo misijonskega dela; potreba je nujna, to se povsod in v vsakem misijonskem časopisu poudarja. Za misijone med pogani je nastopil odločilen čas. Vse dežele so odprte kulturi in od dobre volje katoličanov je odvisno, da sprejmo poganski rodovi obenem s kulturo tudi blagoslov katoliške Cerkve, ali pa se bo mednje naselilo novodobno poganstvo, zmeta, herezija. Kdo bo tako indiferenten, da bi mogel to velevažno in za cela stoletja odločilno metamorfozo prezreti in malomarno od strani gledati! V cerkvi, v šoli, v društvih moramo verno katoliško ljudstvo o važnosti katoliških misijonov poučevati in zanje pridobivati. Splošno zanimanje za misijone zamoremo doseči predvsem potom šole, potom mladine. Kako je mogoče misijonsko delovati v katehezi, pri krščanskem nauku, pri zgdobah, kako ob zgodovinskem in zemljepisnem pouku, kaže vzorno pričujoča knjiga. Protestanti delujejo v tem zmislu neumorno po šolah (tudi srednjih in visokih) že desetletja; o tem nas prepričuje G. Warneckova knjiga »Die Mission in der Schule«, ki je dosegla že 12 izdaj. Zgoraj označena Schwagerjeva knjiga ima pa poleg katehez tudi še druge zanimive podatke iz življenja slovečih misijonarjev kakor

tudi o stanju misijonov po raznih deželah. — Naroči, beri in vpelji v svoji šoli vsaj toli koristno »Dejanje svetega Detinstva«!

Vojska na Balkanu 1912. 1. in 2. sešitek. Izhaja tedensko. Založila Katoliška bukvarna v Ljubljani. Pripredila c. kr. profesorja Anton Sušnik in dr. Vinko Šarabon. Cena 40 vinarjev. — Za šolarske knjižnice bo to delo kot navlašč; ne samo da bo imelo privlačno silo radi zanimive vsebine, tudi poučno bo, ker bo imelo toliko zgodovinskih, zemljepisnih in narodopisnih podatkov. Pojasnilu in pouku bodo služile zlasti številne slike.

Slovarček slovensko-nemški in nemško-slovenski je oskrbela in založila Družba sv. Mohorja v Celovcu. 1912. Sestavila sta ga c. kr. vladni svetnik dr. J. Sket in prof. Štef. Podboj. Slovarček ima žepno obliko ter obsega na 416 straneh nad 12.000 slovenskih in nemških izrazov. Tržna cena K 2-40. Radi nizke cene in radi ročne praktične oblike se bo knjižica gotovo hitro razpečala.

Drobnice. Za Miklavža in za Božič je natresel priznani slovenski pisatelj župnik Peter Bohinjec okusnih drobnic, ki bodo mladini in našim šolskim otrokom prav dobro teknile. Drobnice so nabrane v prav lični knjižici z naslovom: »Petra Bohinjca: Izbrani spisi. I. zvezek.« Vsebina: Sirota. — Iz starih papirjev. — Češka knežna. — Ribji tat. — Osveta v zarji krščanske svobode. — V megli. Mladinoljubom bo s to knjižico močno ustrezno. Cena broširanemu zvezku (str. 98) 1 K. Kranj 1913. Založilo, natisnilo in izdalo »Tiskovno društvo v Kranju.«

„Slovenski Učitelj“ izhaja sredi vsakega meseca. **Celoletna naročnina** 4 K. (Naročnina in članarina za „Slovensko zvezo“, oziroma za „Društvo slov. katehetov“ 5 K.) Spisi in dopisi se pošiljajo uredništvu do 4. vsakega meseca. Reklamacije, naročnino, dopise sprejema: **Uredništvo „Slovenskega Učitelja“ v Ljubljani.**

Urednika: **A. Čadež**, katehet v Ljubljani; **J. Novak**, c. kr. šolski nadzornik v Kočevju. Tiska Katoliška tiskarna. — Oblastem odgovoren **Ivan Rakovec.**

Razpis učiteljskih služb.

V postojnskem okraju: Učiteljska služba na enorazrednici v Šmihelu pri Hrenovicah za moško moč. Prošnje do 25. decembra. — Po eno mesto na petrazrednici v Postojni, in na enorazrednici na Razdrtem za moško učno moč, dalje nadučiteljsko mesto na dvorazrednici na Colu — do 20. decembra.

V krškem okraju: Učiteljska služba na enorazredni ljudski šoli v št. Lambertu. Prošnje do 22. decembra. — Na

petrazredni ljudski šoli v Leskovcu in na trirazrednici v Šmarjeti je razpisana po ena učiteljska služba. Prošnje do do 28. decembra.

V Logaškem okraju: Učno mesto na štirirazrednici v Grahovem. Rok 2. januar 1913.

V novomeškem okraju: Nadučiteljsko mesto na dvorazrednici v Ambrusu in učiteljsko mesto na dvorazrednici v Dobrničah. Prošnje do 10. januarja 1913.

P. n. naročnikom!

„Slovenski Učitelj“ se šteje že med starejše liste. Dovršen je že 13. letnik, kar znači obenem lepo dobo hudih bojev in naporov ter trdega dela za preporod slovenskega učiteljstva, za osveženje in utrjenje krščanskih načel med odgojitelji slovenske mladine. Veseli smo, ker imamo tolažilno zavest, da se nismo zastonj trudili; ponosni smo, ker smo že domalega strli terorizem onih ljudi, ki imajo nedoumljive pojme o vzgoji in o namenu šole, in ki jih v strupeni borbi zoper krščansko učiteljstvo vodi povečem le strast in nepojmljiva trma, zraven pa tudi obžalovanja vredna verstvena malobrižnost.

V zavesti, da je naše prizadevanje sveto in pravično, v prepričanju, da je z nami naše dobro ljudstvo in naši vneti zastopniki, v svesti, da je krščansko učiteljstvo najsigurnejša zaslomba vneti duhovščini in najzanesljivejša opora ob delu za pravo kulturo slovenskega ljudstva, bomo pogumno nadaljevali še nedovršeno nalogo, obenem pa pozivamo vse prijatelje učiteljskega in katehetskega gibanja, da nas podpirajo gmotno in umstveno.

Preč. duhovščino, ki vsako leto žrtvuje za naše časopisje velikanske vsote, prosimo ponovno naklonjenosti, saj je „Slovenski Učitelj“ tudi katehetski list in glasilo „Društva slovenskih katehetov“. Obračamo se osobito do gospodov dekanov kot nadzornikov za krščanski nauk, da bi se pri konferencah zavzeli za naše skupno glasilo. Število 315 (toliko je bilo duhovnikov - naročnikov preteklo leto v ljubljanski škofiji) naj bi se podvojilo.

Učiteljstvo pa, kar ga je zbranega v dični „Slomškovi zvezi“, opozarjamo na skoraj soglasni sklep občnega zbora v Kamniku, ki določa, da mora vsak član „Slomškove zveze“ biti obenem naročnik „Slovenskega Učitelja“. Zato pa bomo poslali prvo številko 14. letnika vsem p. n. članom, ki lista doslej še niso imeli.

Članarina in naročnina znaša K 5. (Isto velja za naročnike, ki so obenem člani „Društva slovenskih katehetov“.) Duhovniki-naročniki pošljejo po položnici K 6, ako žele biti člani obojnega društva. List sam velja na leto K 4.

Uredništvo.

Prošnja.

P. t. naročnike prosimo, da bi se priloženih položnic čimprej poslužili. Mnogo je še tudi zaostanka, zato bi nam bilo zelo ustrezno, če bi se nas spomnili tudi pozabljivi odjemalci in poravnali stare letnike; drugače bi se utegnulo zgoditi, da bomo v zadregi, ko pride tiskarna z računom. Ne stotakov, ampak tisočake moramo šteti! Prosimo torej lepo! Dvakrat da, kdor hitro da.

Uredništvo in upravništvo.